

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. május 16.

PEDAGÓGIA ISMERETEK

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató a vizsgázók teljesítményének értékeléséhez

(az értékelő tanárok részére)

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatók.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van. Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek.

Egyes feladatoknál a megoldási útmutatótól eltérő, szakmailag helyes válaszokra is adhatók pontok.

Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

1. Jelölje az állítások igazságtartalmát I (igaz) vagy H (hamis) betűkkel a mondatok előtti vonalon! 4 pont

I *A pszichológia a lelki jelenségek és a viselkedés tudományos, objektivitásra törekvő tanulmányozásának tudománya.*

H *A kísérletben a kutatók a függő változót befolyásolják, és mérik ennek hatását a független változó(k)ra.*

H *A megfigyelés módszere során az emberi magatartás egy-egy meghatározott szempontjára irányulva – pl. interjúk, kérdőívek segítségével – gyűjtenek adatokat rendszerint nagyobb és valamilyen szempontból meghatározott embercsoportnál.*

I *A tesztek eredményei statisztikai módszerekkel feldolgozhatók.*

Minden helyes válasz 1-1 pont.

2. Határozza meg, hogy melyik fogalom melyik névhez kapcsolható a megadottak közül! Egy névhez nem tartozik fogalom. 4 pont

a) *gyermeki gondolkodás* 1) *Cannon*

b) *szükségletek, motivációk egymásra épülő rendszere* 2) *S. Freud*

c) *homeosztázis* 3) *Piaget*

d) *pszichoanalízis* 4) *Maslow*

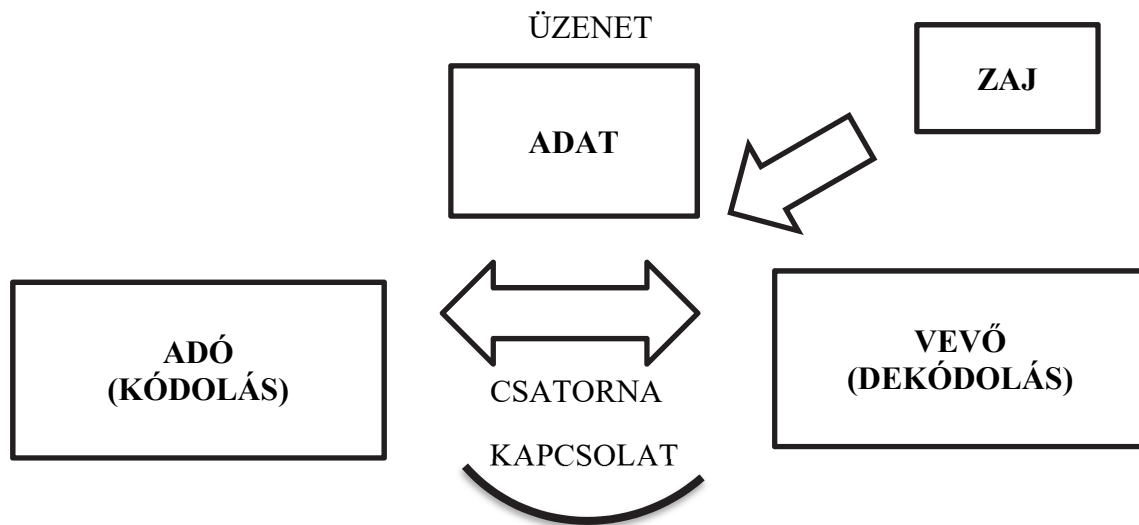
5) *Pavlov*

a) **3.** b) **4.** c) **1.** d) **2.**

Minden helyes válasz 1-1 pont.

3. Írja be az ábra üres mezőibe a kommunikáció hiányzó tényezőit!

4 pont



Minden helyes válasz 1-1 pont.

(A kódolás-dekódolás kifejezéspár önmagában is elfogadható.)

4. Csoportosítsa az állításokat! Írja az egyes játékfajtákra leginkább jellemző állítások betűjelét a megfelelő vonalra!

8 pont

- A gyermek a valóságos cselekvésnek csak egy-egy műveletét végzi el, azt ismételteti.*
- Gyakran verseny formájában zajlik.*
- A játék téma- és tartalomválasztásában megjelennek azok a szociális hatások, amelyek a gyermeket érik.*
- Egyik csoportját alkotják az ún. intellektuális játékok.*
- A játék során a gyermek megismerkedik különféle anyagok tulajdonságaival, pl. víz, homok, kavics, termények...*
- A gyermek félkész elemek felhasználásával építményeket, térbeli alakzatokat hoz létre.*
- A játék során a gyermekek a felnőttek tevékenységét, a felnőttek közötti társadalmi és munkakapcsolatokat sajátos játékkörülmények között újraalkotják.*
- Nagymértékben fejleszti – többek között – a gyermek kreativitását, térbeli tájékozódását.*

gyakorlójáték: a, e

konstruáló játék: f, h

szerepjáték: c, g

szabályjáték: b, d

Minden helyes válasz 1-1 pont.

5. Írja a kipontozott részre annak a betűjelét, amelyikre igazak az állítások! 6 pont

A. *készség*

B. *képesség*

C. *mindkettő*

D. *egyik sem*

B..... *Valamilyen cselekvésre, teljesítményre való alkalmasság.*

A..... *A tudatos tevékenység automatizált összetevői.*

A..... *Lehetővé teszi, hogy a cselekvés, a tevékenység lényegére figyeljünk.*

D..... *Új feladatok, problémák megoldása ismereteink alkotó felhasználása útján.*

C..... *Céltudatos fejlesztése, kialakítása minden tanórának feladata.*

B..... *Egy részük általános, ezek a tevékenységformák széles körében kifejezésre jutnak, másik csoportjuk speciális, a tevékenységek csak szűkebb csoportjában érvényesülnek.*

Minden helyes válasz 1-1 pont.

6. Nevezze meg és röviden értelmezze a családi nevelés tengelyeit pl.: Kozéki Béla kutatásai alapján! 6 pont

A család érzelmi légköre a közvetlen érzelmi kapcsolat lehetőségét mutatja meg, a tengely két véglete a meleg és a hideg érzelmi légkör.

A nevelés rugalmassága a gyermeki önállóság és aktivitás lehetőségére vonatkozik, a két véglet a nyílt és a zárt nevelés.

A követelmények határozottsága az elvárások következetességét, kiszámíthatóságát mutatja, a két véglet: erős, illetve gyenge követelés.

A 3 tengely megnevezése 1-1 pont, értelmezés vagy a végletek megnevezése további 1-1 pont. Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

7. Soroljon fel legalább 6 elvárást, amelyet a bemutatás/szemléltetés módszerének alkalmazása során a pedagógusnak figyelembe kell vennie! 6 pont

a) **szempontok adása – irányított megfigyelés**

b) **mindenki számára érzékelhető (méretében, elhelyezésével)**

c) **nem öncélú: kapcsolódik a tárgyalt tananyaghoz**

d) **a bemutatott tárgy, élőlény, jelenség lényeges jellemzőit tárja fel**

e) **nem tartalmaz felesleges, figyelemelterelő vagy megtévesztő elemeket**

f) **figyelemfelhívó, esztétikus**

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

Minden helyes válasz 1-1 pont.

-
8. Nevezze meg és röviden értelmezze a pszichikus fejlődést meghatározó tényezőket!
(3 tényezőt emeljen ki és jellemezzen röviden!) 6 pont

Az **öröklődés** az a folyamat, amely során az utódok az elődökhöz hasonló tulajdonságokkal, adottságokkal jönnek a világra, ezek előfeltételei egy-egy képesség kialakulásának.

A **környezet** (tárgyi, emberi, szellemi) magában hordja az emberiség által felhalmozott kultúrát, amelyet a gyermeknek el kell sajátítania a szocializáció során. A gyermek pszichikus fejlődésének, a képességek alakulásának fontos tényezője a **nevelés**, amelynek során a nevelő a gyermeknek megfelelő időben a neki alkalmas tevékenység végzésére ad lehetőséget.

A három tényező megnevezése 1-1 pont, értelmezés további 1-1 pont.

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

9. Fogalmazza meg, mit nevezünk a tanulásban pozitív és negatív transzferhatásnak!

4 pont

A korábban megtanultak befolyásolják a jelenben és a jövőben a tanulási teljesítményt, ezt nevezük transzfernek. Pozitív transzferhatás keletkezik, ha egy korábban elsajátított ismeret, tudás az **eredeti tanulási helyzethez hasonló** helyzetben alkalmazható. A régebbi ismeret **segíti** az új elsajátítását. Negatív transzferhatás lép fel, ha az **új helyzet nagyon eltér** az eredetitől. A régebbi ismeret **gátolja/zavarja** az új elsajátítását.

Kulcsszavanként 1-1 pont.

Más, szakmailag helyes megfogalmazás is elfogadható.

10. Relációanalízissel oldja meg a feladatot! Írja a megfelelő betűjelet az egyes állítások sorszámára elé! 4 pont

A (+^+): Mindkét állítás igaz, és összefüggés van közöttük.

B (++): Mindkét állítás igaz, de nincs közöttük összefüggés.

C (+ -): Az állítás igaz, az indoklás hamis.

D (- +): Az állítás hamis, az indoklás igaz.

E (- -): Mindkettő hamis.

- C**.....1. *A szociális technikákat a gyermekek a felnőttektől tanulhatják el, ezért ebben a folyamatban a spontán tanulás nem játszik szerepet.*
- E**.....2. *A nonverbális kommunikációnak jelzései elhanyagolható jelentése van, csak spontán módon kísérik a verbális kommunikációt.*
- A**.....3. *A személyre orientált családokban a gyerekek úgy sajátítják el a viselkedési szabályokat, hogy azokat meghatározott összefüggésrendszerben állítják a gyermekek elé, ezáltal kihangsúlyozzák az alternatív cselekvések következményeit is.*
- D**.....4. *Az ingerküszöb két inger közötti legkisebb megkülönböztethető változás, ennek mértéke érzékterületenként eltérő.*

Minden helyes válasz 1-1 pont.

11. Írja a mondatok kipontozott helyeire a hiányzó fogalmakat! 4 pont

*A **regresszió** időleges visszacsúszás a fejlődés egy alacsonyabb fokára.*

*A **szerep** a társadalom szereplőitől elvárt viselkedésének megfelelő tanult szociális viselkedés.*

*A **didaktika** a tanításra-tanulásra vonatkozó általános törvényszerűségeket, alapelveket vizsgáló pedagógiai tudomány.*

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: *az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.*

Minden helyes válasz 1-1 pont.

12. Húzza alá a felsoroltak közül a tevékenység megszervezésének módszereit! 4 pont

gyakorlás, jutalmazás, dicséret, vita, **segítségnyújtás**, elmarasztalás,
tanácsadás, átterelés, **bemutató**, példakép állítása

Minden helyes válasz 1-1 pont.

Szöveges (kifejtendő) feladatok

1. Fogalmazza meg az anya-gyermek kapcsolat jelentőségét újszülött- és csecsemőkorban!

5 pont

- **fiziológiai szükségletek ellátása: gondozás, ápolás**
 - **szoptatás: táplálás és érzelmi biztonság, kötődés**
 - **az anya közelsége, légzésének, szív működésének érzékelése biztonságot nyújt**
 - **az anya viselkedése meghatározza a csecsemő magatartását**
 - **meghatározó az érzelmi élet alakulására**
 - **érzelmi-kötődési biztonság: feltétele a későbbi emberi kapcsolatok kialakításának**
- Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható, de a 3 kulcsszó hiánya esetén nem adható teljes pontszám. Minden helyes válasz 1-1 pont: összesen 5 pont adható.

2. Ismertesse az óvodai nevelés feladatrendszerét!

Nevezze meg a három fő feladatcsoportot és mindegyik csoporthoz írjon 3-3 rá jellemző feladatot!

12 pont

A gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- **az egészséges életmód kialakítása**
 - gondozás, testi szükségletek, mozgásigény
 - harmonikus, összerendezett mozgás
 - testi képességek
 - egészségvédelem
 - egészséges életmód szokásai
 - egészséges és biztonságos környezet
 - prevenció
- **az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása**
 - érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör
 - szociális érzékenység
 - én-tudat, önérvényesítő törekvések
 - erkölcsi tulajdonságok, akaratilag élet
- **értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása**
 - érdeklődés, kíváncsiság
 - tapasztalatszerzés
 - spontán ismeretek rendszerezése, kiegészítése
 - anyanyelv
 - értelmi képességek, kreativitás

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható. A 3 feladatcsoport megnevezése 1-1 pont, azok részfeladatainak ismertetése további 3-3 pont: összesen 12 pont adható.

-
3. Foglalja össze a nagymozgások fejlesztésének jelentőségét és lehetőségeit kisiskolás korban! 6 pont

Jelentősége

- alakváltozás, gyors fejlődés, de az egészség védelme szükségessé teszi a mozgásos tevékenységeket
- a csontrendszer fejlődése még nem befejezett – hajlékony, könnyen torzul, deformálódik
- tartáshibák megelőzése
- izomzat erőteljesen fejlődik, de fáradékonyak – védeni kell a túlterheléstől
- idegrendszeri változás: koordináltabb, összerendezettebb mozgás lehetősége
- az életkori sajátosságoknak megfelelő mozgásigény, versenyszellem kielégítése
- az osztálymunka fegyelme önuralmat követel – feszültség oldása, levezetése

Más, szakmailag helyes megfogalmazás is elfogadható.

Minden helyes sor 1-1 pont,

legfeljebb 4 pont adható.

Lehetőségei pl.: tanóra közbeni mozgásos feladatok, testnevelés óra, sport, séta, kirándulás, mozgásos játékok szünetekben, napköziben, versenyek...

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

Legalább 4 mozgásfejlesztő tevékenység megnevezésére *további 2 pont adható.*

4. Soroljon fel tíz példát a szerepjáték jelentőségéről óvodáskorban! 10 pont

- **a felnőtt szerepét, tevékenységét, a felnőttek közötti társadalmi és munkakapcsolatokat jeleníti meg**
- **késztetést érez arra, hogy azt csinálja, amit a felnőtt, de a valóságban még nem tudja végrehajtani (képeségei, készségei, lehetőségei nem adottak hozzá)**
- **a gyermek élményei, vágyai szubjektív formában tükröződnek a szerepekben**
- **a kellemes és kellemetlen élmények újra átélése**
- **teljesíthetetlen vágyak megvalósítása**
- **felnőtt tevékenységek reprodukálása**
- **ugyanazt az eseményt, szerepet különböző gyermekek (eltérő fejlettségi fok, tapasztalatok...) más-más tartalommal töltik meg**
- **fejleszti a gyermek képzeletét, értelmi képességeit, problémamegoldó képességeit**
- **hatással van a társas kapcsolatok alakulására**
- **megtanulja az alá-fölérendeltségei viszonyokat**
- **képessé válik az alkalmazkodásra**
- **kihat érzelmi életének alakulására**

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

Minden helyes válasz 1-1 pont:

összesen 10 pont adható.

5. Írjon hét jellemzőt az érett személyiségről! 7 pont

- **aktív szerepvállalás – munka, család, társadalmi élet, politika, vallás...**
- **meghitt, bensőséges érzelmi kapcsolatok**
- **felelősség, megértés a szociális kapcsolatokban**
- **önismeret, önfogadás**
- **kialakult érték- és normarend**
- **életcélok**
- **lelkiismeret**
- **felelősségvállalás, kötelességtudat**

Más, szakmailag helyes válasz is elfogadható.

Minden helyes válasz 1-1 pont:

összesen 7 pont adható.